

Poklon apostolu ljubezni in mestu medverskega dialoga

Maksimilijan Celjski Alma M. Karlin je z romanom, ki je 87 let po nastanku prvič objavljen, postavila spomenik svojemu rodnemu mestu

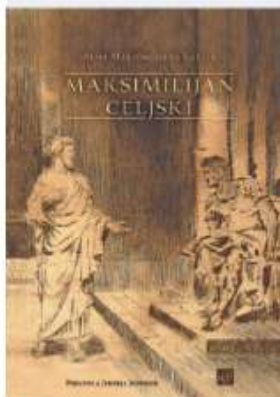
Svetovna popotnica Alma Maksimilijana Karlin, osrednja literarna osebnost letošnjega Slovenskega knjižnega sejma, je leta 1938 napisala roman *Ein Statthalter Norikums*. Letos ga je pod naslovom *Maksimilijan Celjski* v prevodu Jerneje Jezernik izdala Celjska Mohorjeva družba. Roman ni kronika življenja svetnika, ampak iskanje in odkrivanje resnice, ljubezni, duhovnega. Alma M. Karlin je v predgovoru zapisala, da je z njim, potem ko je opisala neštete stvari širnega sveta, želela »postaviti spomenik svojemu rodnemu mestu«.

ŠPELA KURALT

Maksimilijan Celjski, zavetnik Celja, je živel v tretjem stoletju. O njegovem življenju, ki se je začelo in končalo v rimski Celje, govori legenda. Po njej naj bi se Maksimilijan rodil premožnim krščanskim staršem, izobraževal pa ga je duhovnik Oranij. Po smrti staršev je vse premoženje razdal revežem, osvobodil sužnje, romal v Rim in se zaobljubil Bogu. Bil je škof v noriškem Lavriaku (Laureacum, današnji Enns v Zgornji Avstriji), v času preganjanja kristjanov pa se je vrnil v rodno Celje. Tam mu je

Alma Maksimilijana Karlin
Maksimilijan Celjski

prevedla Jerneje Jezernik
uredili Saška Ocvirk, dr. Tanja
Ozvatič
Celjska Mohorjeva družba,
2025

cesarski namestnik Evlazij, v knjigi je omenjen kot prokurator ali kot upravitelj province, prepovedal širjenje evangelijskega izročila, mu ukazal sprejem poganstva in sežig

Knjigo Alme M. Karlin *Maksimilijan Celjski* so na letošnjem tretjem Maksimilijanovem dnevu predstavili (z leve): pater Branko Cestnik, prevajalka Jerneje Jezernik in sourednica Saška Ocvirk. FOTO ARHIV CELJSKE MOHORJEVE DRUŽBE

kadila v čast Marsu, bogu vojne. Maksimilijan tega ni hotel storiti, zato ga je dal Evlazij obglaviti. Po legendi naj bi na mestu, kamor je padla glava, na dan privrel studenec. Tam so postavili kapelico, Maksimilijana pa na skrivaj pokopali ob mestnem obzidju.

Alma Maksimilijana Karlin, rojena na god sv. Maksimilijana 12. oktobra (1889), je v romanu sledila legendi, hkrati pa je naslikala Celje, kakršna bi brzkone lahko bila. Zelo bogato, v marmor oblečeno mesto, ki so mu rekli tudi druga Troja, je bilo stičišče različnih kultur, ver, prepričanj. Sem so prihajali ljudje iz Sirije, Grčije, male Azije, Italije in od drugod. Rdeča nit romana je iskanje boga v različnih religijah, sektah, prepričanjih in

hkrati iskanje medverskega dialoga. Keltska božanstva so v njem zgolj bežno omenjena, spremljamo pa številna srečanja kristjanov, častilcev rimskih božanstev, Izide, mitraistov, Judov in tudi tistih, ki se obrnejo, kot je v nekem trenutku boljše ali zgolj lažje.

Iskalci Resnice

Celje, kot jo opisuje Alma M. Karlin, je mesto spoštljivega dialoga, čeprav so pogledi protagonistov zelo različni. Kot je v spremni besedi zapisal pater Branko Cestnik, idealizira krščanstvo, a idealizira tudi misterijske kulte in podobne duhovne podvige: »Vsem pripíše dobronamernost in sposobnost dialoga, vsi enako se trudijo k Enemu. Ne glede na konkretno versko

pripadnost v romanu vsak vsakega podpira, da bi ta prišel do Resnice.« Ali kot v knjigi pravi Aleksij Tartar, iskalec Enega: »Ali ne tečejo vsi potoki in morje in ali se ne stekajo vsi verski tokovi v vode večnega? Ni bistveno, kje najdeš Boga, temveč le, da najdeš Boga.« Medverski dialog v rimski Celje uspeva, dokler nebeska Maksimilijanova krona ne začne ogrožati Evlazijevih ambicij po tuzemski kroni.

Cestnik se v spremni besedi sprašuje, ali beremo duhovni testament Alme M. Karlin: »Beremo njeno prerokbo o časih, ko se bodo zaradi migracij in siceršnjih razmer religije tega sveta vsakodnevno srečevale na pločnikih in v trgovinah ter se bodo morale učiti medverskega dialoga? In: beremo poleg drugega

Almin manifest proti nacističnemu rasizmu, ki si je v času pisanja romana o Maksimilijanu Celjskem že pokoril nemško državo?»

Na predstavitvi knjige na letošnjem tretjem Maksimilijanovem dnevu v Celju je prevajalka Jerneje Jezernik opozorila prav na to, da Almin Evlazij nosi veliko Hitlerjevih potez: »Tega si takrat, roman je napisala leta 1938, nihče ni upal objaviti.« Kot je dodala za *Delo*, so v romanu Almine vrednote: »To je ta Almin kozmopolitski duh. Čeprav smo danes še precej oddaljeni od ideala, ki je v romanu, sta njena vera in prepričanje, da so lahko različne verske smeri med sabo strpne, tolerantne, v dialogu, da vsak vsakemu pusti, da išče svojo pot do Boga in do resnice.«

Apostol ljubezni

Maksimilijan Celjski je opisan kot apostol ljubezni. Noče zmagati z mečem, ampak z ljubeznijo, darovanjem samega sebe. Vendar tudi ni imun za posvetno ljubezen. V romanu dvakrat reši gotove smrti Kornelijo, Evlazijevo hčer. Njuna ljubezen je globoka, toda boleča. Kornelija se zaveda, da njenega ljubelega čaka smrt, če ne bo častil rimskih božanstev, a hkrati vidi, da Maksimilijan živi za nebesko kraljestvo. Večer pred obglavljenjem jo Maksimilijan krsti za Maksimilijano. Evlazij pri jasnovidnem starcu v pogledu v prihodnost uvidi, da krona večnosti pripada Maksimilijanu, sam pa je izgubil tudi edino hčer.

Prav ta druga plat svetnika je Jezernikovo najbolj navdušila: »Eno je, če človek pozna legendo, drugo pa je, če Maksimilijan Celjski pred tabo zaživi v živi besedi. Govori, misli, čuti, je v stiski, v dvomih. Ne ve, kaj naj naredi, ali naj napreduje in se ukloni tiranu ali pa naj ubere svojo pot, ki jo krona s svojo smrtjo. Čisto na kratko, skoraj zbudistično, je opisana res močna vez med Maksimilijanom in Kornelijo. V bistvu sta neke vrste Črtomir in Bogomila. Oba prepoznata moč te ljubezni, tudi moško-ženskega odnosa, a se ji morata za to svojo idejo odpovedati.«

Jezernikova je dejala, da sta bila tako Maksimilijan kot Alma izobčenca: »Čeprav je bilo v Celju teh izobčenec verjetno več, se je Alma očitno zelo identificirala z njim, morda tudi zato, ker je po njem nosila drugo ime in ker je poznala Maksimilijanovo usodo. Da je za tisti čas napredno idejo plačal s svojim življenjem. Alma je visoko ceno plačala z drugim delom svojega življenja. Vendar sta oba preživela v zgodovini in delujeta še naprej skozi prostor in čas. To je nekaj, česar tisti, ki so zapisani samo materialnemu bogastvu, ne dosežejo.«

Pater Branko Cestnik se v spremni besedi sprašuje, ali beremo duhovni testament Alme M. Karlin. FOTO PRESS RELEASE